

НАШИ СЪВРЕМЕНИЦИ: Елисавета Багряна

ЕЛИСАВЕТА БАГРЯНА е родена през 1893 г. в София, където завършва и средното си образование. След гимназията учителства в с. Автене (Недялско), Ямболски окръг. Като студентка по славянски филологии в СУ „Климент Охридски“, тя дружи с много от младите тогава писатели Г. Райчев, К. Константинов, Д. Дебелянов, Д. Подбървачков, Я. Йовков. По същото време в сп. „Съвременна мисъл“, през 1915 г., са отпечатани за пръв път две нейни стихотворения. До 1919 г. Багряна учителства във Враца и Кюстендил, а две години по-късно започва активно да печата и да участва в литературния живот. За да дойде през 1927 г. и с книгата си „Вечната и святата“ тя да се наложи като едно от най-ярките имена в българската поезия. Авторка е на много книги със стихове, пише за деца, преподава се и като активна преводачка. Нейни книги са издавани в много страни на света, стиховете ѝ са превеждани на повече от 25 езика. Елисавета Багряна е носител на високи държавни отличия, на много литературни награди.

Елисавета Багряна

ИМПЕРИЯ БЕЗ ГРАНИЦИ

Мъглата се промъква между дърветата, заобля ги и гората изведнъж става нереална. Около дебелите стволлове се оплитат невидими кълбета, слънчевите лъчи играят по тях, синкавее. Високо между короните слънцето е като паляк. По тънките му жълти нишки се спускат сигнали, нишките трептят, трепти и гората. Палякът размазва фокуса на обектива, с който гледа към земята, завърта го първо наляво, а после надясно...

Слънцето — това е творецът, а жълтите нишки на лъчите са онези картини, мисли, идеи, настроения, които той ни предава. И ако е вярно, че всеки истински, всеки голям творец излъчва много такива сигнали, то Елисавета Багряна — толкова години вече — изпраща своите поетични послания до не едно поколение. И всички те — било хора на години, на средна възраст, било студенти или ученици — й отворят с вечната и святата любов на българина към поезията и към поетите, към литературата. С това те им се издължават.

25. IX. 1982 г.

Разговор по телефона

— Бих ви помолил, другарко Багряна, за един кратък разговор, молят ви и читатели те на вестник „Народна младеж“.

— Да... Благодаря ви... Какви ще бъдат вашите въпроси?

— Да речем, единият от тях е, какво читателите дължат на писателите?

— О, труден въпрос. Многозначен. Писателят има нужда да бъде повечек сам, на спокойствие, да работи... Добре, изпратете ми въпросите. Ще ви отговоря кратко...

Имах и две лични причини да настоявам за този разговор. Първата причина е самата Елисавета Багряна — с поезията си. Поезията, която и днес е един от върховете на световната лирика. За хората от по-младото поколение, в някаква степен това звучи невероятно. Та когато Багряна блясва със стихията на своя талант, са се раждали бащи те и майките ни! Та когато се появяват „Пет звезди“ — ние сме се раждали! Та когато се раждаха нашите деца, Елисавета Багряна създаде едни от най-мъдрите, най-философски издълбочените си стихове! В тях нямаше дързостта на поетеса от преди, но имаше лаконичност, вглеждане в същността на света и на човека, простотата, до която се стига най-трудно и до която води не само възрастта, а и натрупаното познание. Натрупано

„Тя ни учи да възприем поезията ѝ като изповед, и като действие. У нея всичко става, всичко се извършва, а и само то съществува и живее, напрегнато, неизчистено никога от елементите на делото.“

Една голяма поетеса не само в границите на нашата литература, а и в мащабите на световната поезия.

Акад. Пантелей ЗАРЕВ

чрез таланта и чрез творчеството. И през всичките тези толкова много години името на Елисавета Багряна е редом с имената на съвременниците. Тя е съвременник на много хора, работила е, живяла е, познавала е, дружала е с едни от най-известните личности не само в нашата, а и в световната литература и култура. Тя знае толкова за света и човека, че непрекъснато раздвоява познанието си чрез стиховете. И навярно затова още в „Страничка от неписан дневник“ от стихосбирката „Контрапункти“, заявява:

Дълбоко в мен пулсира
още жив
на творчеството извора...

Чезе това е така говорят последните творби на поетесата. Говорят дори фактите: на празника на поезията през тази година на Елисавета Багряна бе присъдена Голямата награда за поезия... Втората причина е един автограф от поетесата, от лятото на 1975 г. в Хи саря...

Кратки отговори — София,
12. X. 1982 г.

— Вашият жизнен и творчески опит какви нови познания за човека са ви дали?

— Моят дълъг жизнен път и творчески опит ми помогнаха да се разшири и издълбочи познанието ми за душев-

ността на човека, да открия прогреса в неговите мисли, желания и стремежи. Намирам, че хоризонтът на интересите и познанията на хората за света, за откритията в науката, техниката и изкуството става все по-безкраен.

— В какво се състои дългът на човека?

— Всеки, според своите възможности, подготовка и знания, трябва да съдейства за тържеството на прогресивните идеи на своето време.

— Можете ли да прогнозирате какво ще е характерно за хората през следващото десетилетие? Ще се променят ли техните характери, кои от качествата на човека се пренасят от поколение в поколение?

— Докато над света все още тегне угрозата от една унищожителна война за човечеството изобщо, не бих могла със сигурност (и мисля, че никой не би могъл!) да прогнозирам какво ще е характерно за хората от следващото десетилетие. Ядрена смърт и бъдеще — това са две несъвместими неща.

— Ако приемем, че всеки сам пише собствената си биография с постъпките си, какво е най-интересното от биографията на нашия съвременник?

— Най-ценното качество на моя съвременник е стремежът и борбата му за омиротворяване на човечеството на нашата планета.

— Творците на културата в своето творчество и в гражданското си поведение винаги са били за един свят без войни, за мирно бъдеще на човечеството. С какво поезията може да победи войната? По какъв начин може да се съхрани човешкото бъдеще?

— Всеки творец в своята област, със своите средства може и трябва да съдейства за разбирателството между родите и за благоденствието им. Оръжието на поетите е тяхната поезия. Чрез нея поетите трябва да въздействуват върху съзнанието на хората, за да възтържествува мирът, за да се съхранят животът и бъдещето на Земята...

Една от империята без граници в света — това е поезията. Тя прониква в душата, в сърцето на човека също така, както мъглата незабележимо се промъква между дърветата; също така, както по нишките на жълтите слънчеви лъчи талантът изпраща своите сигнали към хората. И докато се завърта обективът, с който слънцето гледа към земята — първо наляво, а после надясно — човекът вече е отворил очи и възприема хубостта на природата, на света, на поезията...

Валентин ДАНЕВСКИ